

25 ביוני 2019

לכבוד
גב' דינה זילבר
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-מינהלי)
משרד המשפטים

שלום רב,

הנדון: סגירת הפארק העירוני בעפולה לתושבי העיר בלבד

1. הריני לפנות אליך בעקבות [הפרסום](#) הבוקר ב"הארץ" (שאושר על ידי דוברות העירייה) בעניין סגירת הפארק העירוני לתושבי עפולה בלבד בתקופת החופש הגדול (למעט ימי ו'). [פרסום](#) בעניין נעשה אף על ידי חברת המתנסים העירונית "שחקים" לפיו: "רשת המתנסים" שחקים עפולה תהיה אמונה על הפעלת הפארק העירוני במהלך החופש הגדול ותהיה אחראית על הפקת עשרות אירועי פנאי קהילה ותרבות. בין הפעילויות שיתקיימו אפשר לציין אירועי ספורט, מופעים, מפגשים לכל המשפחה, סדנאות לילדים, מתנפחים, פינת החי פארק ועוד. הכניסה לתושבי עפולה בחינם (למבוגרים) וצמיד בעלות חד פעמית של 10 שקלים (לילדים) לכל אורך החופש שיאפשר לילדים ליהנות מהפעילויות המושקעות שתפיק רשת "שחקים". בימי שישי הפארק יהיה פתוח לכלל הציבור".
2. אבקשך להנחות את ראש העירייה על ביטול ההחלטה שכן היא אינה חוקית. יצוין כי בעבר פניתי בפניה דומה לראש העירייה וליועמ"ש העירייה אך אלו לא טרחו להשיבני דבר, ומכאן פנייתי ישירות אליך.
3. ראשית, אין כל ספק שההחלטה נגועה בשיקולים זרים ומפלים, וכזאת היא פסולה. העירייה אינה יכולה להדיר ערבים מהפארק העירוני ולהסוות זאת בקריטריון ניטראלי כביכול של תושב המקום. דומה כי פרנסי העיר אפילו לא מנסים להסתיר את המניע הגזעני והשיח סביב סגירת הפארק מבוסס כל כולו על רטוריקה של "שמירת צביונה היהודי של העיר" ושל עוינות לציבור הערבי המבלה בפארק (מכתבך מיום 22.5.19 בעניין הפסול בהצהרת האמונים של חברי המועצה "לשמור על צביונה היהודי של עפולה" מדבר בעד עצמו). ראש העירייה מינף את המאבק בערבים לצרכים אלקטוראליים בבחירות האחרונות לרשויות המקומיות ואף הבטיח בין היתר [בדף הפייסבוק שלו](#) כי "כיבוש הפארק העירוני של עפולה" ייפסק. אם היה ספק לאיזה "כיבוש" התכוון ראש העירייה, הרי שהוא הוסיף בהמשך הפוסט ש"מוכרחים להניף בגאווה את דגלי ישראל בכל הפארק ולהשמיע מוסיקה בעברית". לאחרונה השתתף ראש העירייה בהפגנה נגד מכירת דירה בעיר לערבים.
4. גם אם נתעלם מהעובדה כי ההחלטה מהווה הפליה מובהקת מחמת לאום, ונניח לצורך העניין כי העירייה רק רואה לנגד עיניה את טובת תושבי העיר, הרי שההחלטה היא בלתי חוקית.

5. שאלת סמכותה של רשות מקומית להדיר תושבי חוץ מפארקים בתחומה נדונה כבר בבג"ץ 8676/00 **אדם טבע ודין נ' עיריית רעננה**, פ"ד נט(2) 210 (2004). עמדת היועץ המשפטי לממשלה, אשר אימץ את מסקנות הוועדה הבין-משרדית, ואשר הוצגה בפני בג"ץ הייתה כי יש לאסור על הגבלות כניסה לפארקים עירוניים עבור מי שאינם תושבי המקום, גם אם ניתן לגבות תשלום בכניסה, ואף תשלום שונה לאורחים מחוץ לעיר, בנסיבות חריגות. הוועדה אף הדגישה, כי חרף האפשרות לגבות תשלום "יש לשאוף במידת האפשר למצב שבו תינתן הזדמנות גם למי שאינם תושבי המקום ליהנות, ללא תשלום, מקיומם של פארקים עירוניים קיימים".

6. כפי שציינה הוועדה, קיומם או היעדרם של פארקים בערים שונות הוא פעמים רבות עניין של מקריות וגבולות שיפוט היסטוריים. כל רשות נושאת בנטל התחזוקה והתפעול של המקומות שבתחומה, אף שנוהרים אליהם אורחים רבים מחוץ לעיר, בעיקר בחופשות, ואלו מעלים את עלויות התפעול ומגבירים את העומס באתר. אם כל רשות תמצא לנכון להגביל את הכניסה למקומות הציבוריים שבה רק לתושבי העיר, ייגבה בשל כך מחיר כבד מהאזרחים. גם תושבי עפולה מבלים בתדירות גבוהה בפארקים, בחופים ובמתקנים של ערים אחרות, הנושאות בעלויות התפעול. לכן הוועדה הבין-משרדית, לאחר ששקלה את העניין, הגיעה למסקנה כי יש לאמץ "משטר של פתיחות" ביחס לפארקים ציבוריים.

7. בפרשת **אדם טבע ודין** עולה בבירור שבג"ץ קיבל את עמדת הוועדה הבין-משרדית והיועץ המשפטי לממשלה, על כל חלקיה, לרבות זאת, שאין למנוע כניסה של תושבים מחוץ לעיר (פיסקה 29 לפסק הדין). לגבי גביית תשלום מתושבים שבאים מחוץ לעיר, פסק בג"ץ שהקמת הפארק לא הייתה מחויבת מכוח הדין וכי משבחרה עיריית רעננה להקימו בעלות גבוהה, יש להתייחס לכך כאל שירות שהיא מעניקה מעבר לחובותיה, שבגיננו היא מוסמכת לגבות תשלום, וגם לגבות תשלום רק ממי שאינם תושביה. לכן, בג"ץ אישר לעיריית רעננה לגבות תשלום לאחר קבלת אישור הצוות המיוחד עליו המליצה הוועדה הבין-משרדית.

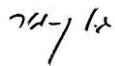
8. אלא שהכנסת סברה אחרת, ופעלה לתיקון החוק באופן ששולל אף את הסמכות לגבות תשלום בכניסה לפארקים ולגינות ככלל, ומתיר גביית תשלום רק במקרים חריגים שייקבע השר ושיאושרו על ידי ועדת הפנים והגנת הסביבה. בניגוד לבג"ץ, הכנסת סברה, כי אין להתייחס לפארקים כאל "שירות לא חיוני" שמותר לעירייה לגבות עבורו תשלום, אלא שקיים אינטרס ציבורי לנגישות כלל הציבור לפארק, חינוך אין כסף, העולה כדי זכות. כלומר – שהותרת הפארקים העירוניים פתוחים ונגישים לציבור כולו, לרבות מי שהפרוטה אינה בכיסו, היא ערך שיש להגן עליו. הכנסת הייתה ערה לטיעונים השונים בדבר הסכנה, כי העיריות תזנחנה את הפארקים או תימנענה מהקמתם, וכי האינטרס של תושבי העיר, שהנאתם מהפארק העירוני עלולה להיפגע, יינזק. למרות זאת, החליטה הכנסת לאסור גביית תשלום, והאינטרס של נגישות לכל הועדף על פני שיקולים אחרים. המחוקק החליף את התפיסה של הפארק כשירות מעין מסחרי, תמורת תשלום, בתפיסה שמקנה זכות לנגישות ללא תשלום לפארקים עירוניים (סעיף 8)249 לפקודת העיריות). עד היום לא אושרו תקנות שיש בהן חריגים לאיסור גביית התשלום, ולכן האיסור הוא גורף.

9. יתרה מזאת, הכנסת אף תיקנה את חוק איסור הפליה במוצרים, שירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 וקבעה בסעיף 3(א1) כי חל איסור על הפליה של אדם בכניסה למקום ציבורי מחמת מקום מגוריו. הכנסת עשתה זאת, בין היתר, לאור ריבוי המקרים שקריטריון "מקום המגורים" מהווה מסווה לשיקולים פסולים של לאום, עדה, דת וכדומה.

10. הסעיף אמנם קובע כי לא יראו הפליה לפי סעיף קטן זה אם מדובר בהבחנה שנעשית על ידי רשות מקומית בין תושביה ובין מי שאינם תושביה, במידה הנדרשת לביצוע תפקידיה או להפעלת סמכויותיה לטובת תושביה, והכול בכפוף להוראות כל דין, אלא שחריג זה אינו חל בענייננו, שכן קיים, כאמור, דין ספציפי בנושא האוסר על הדרת תושבי חוץ או גביית פארקים. כמו כן, לא התקבלה החלטה מנומקת של מועצת העירייה בנושא, סגירת הפארק לכל תקופת החופש הגדול כלל אינה נדרשת לרשות לביצוע תפקידיה או להפעלת סמכויותיה והיא בוודאי אינה מידתית.

לאור כל האמור, נבקש את התערבותך כאמור. כיוון שהחלטה מוגבלת בזמן ועומדת להתחיל בתחילת יולי, אודה להתערבותך בדחיפות.

בכבוד רב,

גיל גן-מור, עו"ד

העתקים:

מר אבי אלקבץ, ראש עיריית עפולה

מר איתי קידר, יועמ"ש עיריית עפולה

מר אווקה זנה, מתאם המאבק בגזענות במשרד המשפטים